

MEMO / 5 maart 2014

Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête

1. Waarom werd er een enquête naar geweld tegen vrouwen uitgevoerd?

Ondanks de aanzienlijke gevolgen van geweld tegen vrouwen worstelen beleidsmakers en -uitvoerders in vele lidstaten van de Europese Unie (EU) nog met een gebrek aan gegevens, waardoor de omvang en de aard van het probleem niet duidelijk zijn. Omdat de meeste vrouwen geen aangifte doen van geweld dat hen is aangedaan, hebben beleidsmaatregelen en concrete acties om geweld tegen vrouwen aan te pakken niet altijd een volledige empirische onderbouwing.

In de afgelopen jaren is er van verschillende kanten herhaaldelijk verzocht om allesomvattende gegevens over geweld tegen vrouwen, bijvoorbeeld door verschillende EU voorzitterschappen, toezichthoudende organen zoals het Comité van de Verenigde Naties voor de uitbanning van discriminatie van vrouwen en de Raad van Europa.

Met de Europese enquête van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) wordt tegemoetgekomen aan het verzoek van het Europees Parlement om gegevens te verschaffen over geweld tegen vrouwen, een verzoek dat de Raad van de EU in zijn Conclusies inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen in de Europese Unie herhaalde.

2. Hoe werd de enquête uitgevoerd?

De enquête van FRA naar geweld tegen vrouwen, die is gebaseerd op persoonlijke vraaggesprekken met 42 000 vrouwen, is 's werelds meest uitgebreide enquête naar ervaringen van vrouwen met geweld.

- In het kader van de enquête werden vrouwen ondervraagd die 18 tot 74 jaar oud zijn, in de EU wonen en ten minste een van de officiële talen van hun land van verblijf spreken. In alle lidstaten werden persoonlijke vraaggesprekken gevoerd door vrouwelijke interviewers in de woning van de geënquêteerden aan de hand van gestandaardiseerde enquêtevragen. Deze gesprekken vonden plaats tussen maart en september 2012.
- Alle respondenten werden willekeurig geselecteerd en de enquêteresultaten zijn zowel op EU-niveau als op nationaal niveau representatief.

3. Waarin verschilt de enquête van het FRA van andere enquêtes naar geweld tegen vrouwen?

Vóór de enquête van FRA naar geweld tegen vrouwen waren er geen vergelijkbare gegevens over het onderwerp beschikbaar op EU-niveau. Sinds 1995 zijn in vele Europese landen enquêtes uitgevoerd die geweld tegen vrouwen behandelen, maar de resultaten van deze enquêtes zijn niet vergelijkbaar. Bijvoorbeeld:

- Het aandachtsgebied van de enquêtes varieert van huiselijk geweld tot geweld binnen intieme relaties en geweld tegen vrouwen in ruimere zin, en zelfs termen als 'huiselijk geweld' zijn in verschillende landen op verschillende manieren gedefinieerd.
- De bij de steekproeftrekking en vraaggesprekken gebruikte methoden verschillen (bv. vraaggesprekken per telefoon versus persoonlijke vraaggesprekken of zelf in te vullen vragenlijsten).

- De enquêtes zijn op verschillende momenten uitgevoerd. Hierdoor is het moeilijk te beoordelen of er sprake is van echte verschillen tussen landen of van verschillen door ontwikkelingen in de tijd.
- De gestelde vragen verschillen per enquête. Hierdoor is het moeilijk bevindingen van de enquêtes rechtstreeks met elkaar te vergelijken.

4. Welke enquêtevragen werden er gesteld?

De vrouwen werden in het kader van de enquête ondervraagd over hun ervaringen met lichamelijk, seksueel en psychologisch geweld, waaronder huiselijk geweld, vanaf de leeftijd van 15 jaar en in de 12 maanden vóór het vraaggesprek. Ook werden er vragen gesteld over voorvallen van stalking, seksuele intimidatie en de rol van nieuwe technologieën bij geweldservaringen van vrouwen. Daarnaast werden er vragen gesteld over jeugdervaringen van de respondenten met geweld.

5. Wat is de omvang van lichamelijk en seksueel geweld tegen vrouwen?

- 33 % van de vrouwen is slachtoffer geweest van lichamelijk en/of seksueel geweld vanaf de leeftijd van 15 jaar, terwijl 5 % slachtoffer is geweest van verkrachting vanaf de leeftijd van 15 jaar.
- Van alle vrouwen met een (huidige of voormalige) partner is 22 % slachtoffer geweest van lichamelijk en/of seksueel geweld door een partner vanaf de leeftijd van 15 jaar.
- 20 % is slachtoffer geweest van lichamelijk geweld door iemand anders dan de partner vanaf de leeftijd van 15 jaar.
- Slechts 33 % van de slachtoffers van geweld door een partner en 26 % van de slachtoffers van geweld door iemand anders dan de partner heeft contact opgenomen met de politie of een andere organisatie (bijvoorbeeld slachtofferhulp) na het ergste voorval van geweld.

6. Wat zijn de gevolgen van lichamelijk en seksueel geweld?

- Uit de enquête komt naar voren dat emotionele en psychologische gevolgen van lichamelijk en seksueel geweld langdurig en diepgeworteld kunnen zijn.
- 21 % van de slachtoffers van seksueel geweld had last van paniekaanvallen na het voorval.
- 35 % werd depressief als gevolg van seksueel geweld.
- 43 % ondervond moeilijkheden in volgende relaties als gevolg van het geweld.

7. Hoe groot is het probleem van stalking?

- 18 % van de vrouwen in de EU is slachtoffer geweest van stalking vanaf de leeftijd van 15 jaar.
- 5 % van de vrouwen is slachtoffer geweest van stalking in de 12 maanden vóór het vraaggesprek. Dit zou overeenkomen met 9 miljoen vrouwen in de EU die slachtoffer zijn geweest van stalking in een periode van 12 maanden.
- Van alle vrouwelijke slachtoffers van stalking was een op de vijf (21 %) gedurende meer dan twee jaar slachtoffer van stalking.
- 23 % van de slachtoffers van stalking gaf in de enquête aan dat zij hun e-mailadres of telefoonnummer hebben moeten veranderen bij het ergste voorval van stalking.

8. Hoeveel vrouwen zijn slachtoffer geweest van seksuele intimidatie?

- 55 % van de vrouwen heeft een of andere vorm van seksuele intimidatie meegemaakt, zoals ongewenste aanrakingen, omhelzingen of kussen vanaf de leeftijd van 15 jaar.
- 32 % van alle slachtoffers van seksuele intimidatie zei dat de dader een baas, collega of klant was.
- 75 % van de vrouwen met een hogere managementfunctie is ooit slachtoffer geweest van seksuele intimidatie.

9. Hoeveel vrouwen zijn slachtoffer geweest van cyberintimidatie?

- 11 % heeft ongepaste toenaderingen op sociaalnetwerksites of seksueel expliciete e-mails of sms-berichten ontvangen.
- 20 % van de jonge vrouwen (18-29) is slachtoffer geweest van cyberintimidatie.

10. Wat zijn de jeugdervaringen van vrouwen met geweld?

- 12 % van de vrouwen gaf aan slachtoffer te zijn geweest van een of andere vorm van seksueel misbruik of een incident door een volwassene vóór de leeftijd van 15 jaar. Dit percentage komt overeen met 21 miljoen vrouwen in de Europese Unie.
- 97 % van de vrouwen die slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld in hun jeugd, zei dat de dader een man was.

11. Melden vrouwen voorvallen van geweld of intimidatie?

- 67 % heeft het ergste voorval van geweld door een partner niet bij de politie of een andere organisatie gemeld.
- 74 % van de slachtoffers van stalking gaf aan dat het ergste voorval nooit bij de politie is gemeld.

12. Hoe kunnen verschillen tussen bevindingen in landen worden verklaard?

Of vrouwen geweld tegen vrouwen als een algemeen voorkomend verschijnsel in hun land beschouwen, hangt nauw samen met hun persoonlijke ervaringen met huiselijk geweld of geweld door iemand anders dan de partner en de mate waarin zij zich bewust zijn van andere vrouwen die geweldslachtoffers zijn en van campagnes om geweld tegen vrouwen aan te pakken. Er moet rekening worden gehouden met de wisselwerking tussen deze factoren bij het interpreteren van gegevens en het vaststellen van beleidsmaatregelen om meer aandacht te vragen voor geweld tegen vrouwen in verschillende situaties.

De verschillen tussen landen in de prevalentie van geweld binnen de enquête van het FRA moeten worden bekeken in samenhang met een aantal factoren. Ook zij erop gewezen dat bij een onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie in tien landen eveneens grote verschillen tussen verschillende landen zijn vastgesteld wat betreft de percentages van huiselijk geweld tegen vrouwen. Het FRA geeft vijf mogelijke verklaringen voor de waargenomen verschillen tussen landen in de prevalentie van geweld tegen vrouwen, die nader onderzocht kunnen worden:

1) De mate waarin het cultureel aanvaard is om met anderen, bijvoorbeeld enquêteurs, te spreken over ervaringen met geweld tegen vrouwen, is van belang.

2) Meer gendergelijkheid zou kunnen leiden tot meer openheid over geweld tegen vrouwen, omdat het waarschijnlijker is dat incidenten van geweld tegen vrouwen openlijk worden aangepakt in samenlevingen waar meer gelijkheid heerst.

3) De blootstelling van vrouwen aan risicofactoren voor geweld kan op nationaal niveau worden bestudeerd aan de hand van factoren die de blootstelling aan geweld zouden kunnen vergroten, zoals werkgelegenheidspatronen (buitenshuis werken) en patronen van sociaal gedrag en levensstijl (uitgaan of daten).

4) Verschillen tussen landen op het gebied van algemene niveaus van geweldsmisdrijven moeten worden bestudeerd naast bevindingen over geweld tegen vrouwen. Zo is er doorgaans een verband tussen een hogere mate van verstedelijking in een land en hogere criminaliteitscijfers.

5) Aangezien er, ook in de enquête van het FRA, bewijs is van een verband tussen alcohol consumptie patronen van daders en ervaringen van vrouwen met huiselijk geweld, zouden verschillende van deze patronen in de lidstaten bepaalde aspecten van geweld tegen vrouwen kunnen helpen verklaren.

13. Komen de resultaten van de enquête van het FRA overeen met bevindingen van andere enquêtes naar geweld tegen vrouwen?

De resultaten van de enquête van het FRA komen in grote lijnen overeen met resultaten van nationale enquêtes naar geweld tegen vrouwen. Zo blijkt uit een enquête in Duitsland onder 10 000 vrouwen dat 37 % van alle ondervraagde vrouwen ten minste één vorm van lichamelijk geweld of dreiging van geweld door een partner of iemand anders dan de partner heeft ondergaan vanaf de leeftijd van 16 jaar. In Engeland en Wales kwam uit een enquête onder 5 991 vrouwen naar voren dat 18 % van de vrouwen een vorm van stalking had meegemaakt vanaf de leeftijd van 16 jaar, terwijl de enquête van het FRA uitwees dat 19 % van de vrouwen in het Verenigd Koninkrijk slachtoffer is geweest van stalking vanaf de leeftijd van 15 jaar.

14. Wat kan worden gedaan om de situatie te verbeteren?

- Geweld overkomt vrouwen op het werk, thuis, op straat en online. En aangezien de meeste respondenten denken dat geweld tegen vrouwen in hun land algemeen voorkomt, is het noodzakelijk dat de EU-instellingen en nationale instanties maatregelen herzien om alle vormen van geweld tegen vrouwen aan te pakken, ongeacht waar het plaatsvindt. De ratificatie van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld en de afstemming van nationale wetten op dit Verdrag van Istanbul, alsook de volledige tenuitvoerlegging van de slachtofferrichtlijn van de EU zullen in dit verband belangrijke stappen voorwaarts zijn.
- Politiebeambten, gezondheidswerkers, werkgevers en gespecialiseerde slachtofferhulpverleners zouden moeten worden opgeleid en met de nodige middelen en bevoegdheden worden uitgerust om slachtoffers bij te staan en ervoor te zorgen dat alle vormen van geweld tegen vrouwen (en meisjes) in verschillende situaties worden erkend, vastgelegd en aangepakt.
- De kennis van vrouwen (en mannen) omtrent geweld tegen vrouwen zou moeten worden vergroot via bewustmakingsactiviteiten op basis van gedetailleerde gegevens om ervoor te zorgen dat de boodschappen het juiste publiek bereiken. Dit kan ervoor zorgen dat vaker aangifte wordt gedaan van geweld bij de autoriteiten en slachtofferhulpdiensten.
- Nationale stalkingwetten dienen meer tegemoet te komen aan de behoeften van slachtoffers.
- Internet- en socialemediaplatformen zouden slachtoffers van cyberstalking/-intimidatie proactief moeten helpen dit te melden en zij zouden ertoe moeten worden aangemoedigd ongewenst gedrag te beperken.
- De lidstaten zouden moeten leren van veelbelovende praktijken die in andere landen al worden toegepast en die geweld tegen vrouwen op doeltreffende wijze aanpakken en bestrijden.

15. Welk vervolg zal FRA geven aan de resultaten van de enquête?

Het FRA zal het gebruik van de enquêteresultaten voor beleidswijzigingen bevorderen. Dit zal worden bewerkstelligd met andere instellingen, zoals de Europese Commissie, het Europees Parlement, de Raad van Europa en het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE). Het FRA zal ook nauw samenwerken met de lidstaten en met maatschappelijke organisaties.

Het werk van het FRA op het gebied van genderkwesties en hiermee samenhangende publicaties zijn te vinden op: <http://fra.europa.eu/en/theme/gender> en [informatiepakket over geweld tegen vrouwen voor de pers](#).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het mediateam van het FRA:

e-mail: media@fra.europa.eu / tel.: +43 1 58030-642